

Центр аналізу публічних фінансів та публічного управління
при Київській школі економіки

KSE | Kyiv School of Economics

БЮДЖЕТНИЙ БАРОМЕТР

СІЧЕНЬ 2025

Автори: Юлія Маркуц, Тарас Маршалок, Інна Студеннікова, Дмитро Андрієнко, Тетяна Лутай

Головне

Що вийшло?

1. У січні доходи загального фонду бюджету становили **128,2 млрд грн**, перевищивши планові[1] показники на 8,9% (+10,5 млрд грн).
2. До державного бюджету надійшов перший транш від ЄС в розмірі **130,7 млрд грн (3 млрд євро)** в межах ініціативи країн G7 Extraordinary Revenue Acceleration for Ukraine (ERA).

Що не вийшло?

1. Рівень виконання видатків загального фонду державного бюджету склав лише 73,6%. У перший місяць року план традиційно не виконується, зокрема через затримки в організаційних процесах (рух коштів на рахунках Держказначейства, балансування фінансування бюджетних програм, ухвалення паспортів бюджетних програм), що зменшує фактичний рівень використання коштів.
2. У січні 2025 року витрати на погашення внутрішнього державного боргу на 7,1 млрд грн перевищили суму залучених на фінансування державного бюджету від продажу ОВДП коштів (**27,1 млрд грн -** залучено**, 34,2 млрд грн -** погашено).

Що далі?

1. Українська платформа донорів підтвердила, що на 2025, як очікується, спільними зусиллями буде забезпечено зовнішнє фінансування України в обсязі $39,3 млрд, що має покрити бюджетну потребу на поточний рік.
2. У січні Верховна Рада ухвалила зміни до Бюджетного кодексу України, спрямовані на оновлення та вдосконалення системи управління публічними інвестиціями, врахування гендерного підходу в бюджетному процесі, уточнення норм з питань внутрішнього контролю та аудиту, а також розширення повноважень Рахункової палати на проведення аудиту коштів місцевих бюджетів.

Ключові ризики:

1. Невизначеність щодо тривалості та інтенсивності війни продовжує формувати бюджетний тиск і впливати на економічну стійкість. Активні бойові дії становлять пряму загрозу економічній діяльності, інфраструктурі та фіскальним можливостям, збільшуючи потребу в екстрених видатках і створюючи непередбачувані бюджетні навантаження *(середній ризик).*
2. Недоотримання запланованих податкових надходжень через зміни у податковій політиці та можливе зниження ділової активності та/або податкової дисципліни *(середній ризик).*

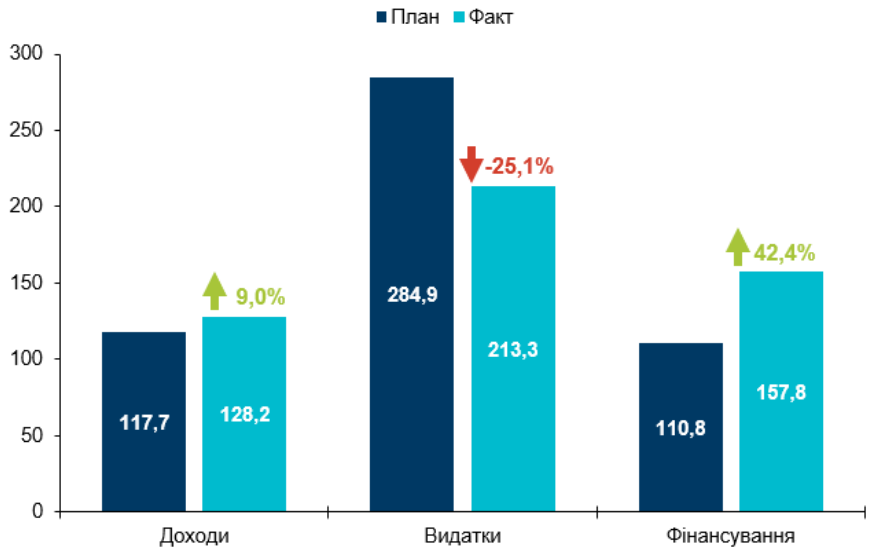
[1] Планові показники у бюджетному барометрі враховано згідно з розписом Держбюджету-2025 станом на 1 лютого 2025 року

Деталі

Загальне виконання державного бюджету в січні 2025 року

У січні 2025 року доходи державного бюджету перевищили план через вищі, ніж очікувалося, надходження від податків, особливо ПДФО, акцизного збору та внутрішнього ПДВ. Водночас видатки були виконані лише на три чверті від запланованого рівня через традиційні затримки в організаційних процесах на початку року, а також можливу обережність у розподілі коштів на тлі невизначеності міжнародної допомоги. Зростання фінансування бюджету пояснюється як активним залученням внутрішніх запозичень, так і отриманням значного траншу від ЄС у межах ініціативи ERA, що стало ключовим фактором у забезпеченні бюджетної стійкості.

Рисунок 1. Виконання державного бюджету за січень 2025 року, млрд грн

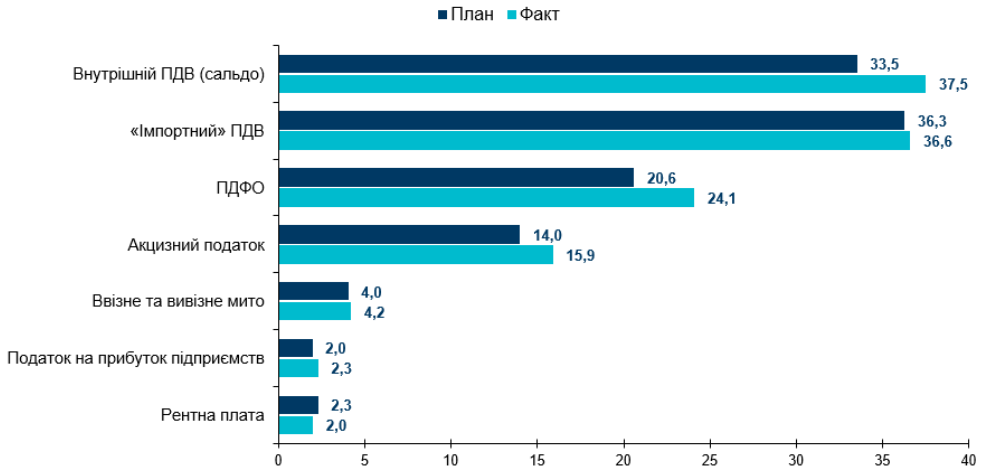
Джерело: Міністерство фінансів України

Доходи державного бюджету

1. Доходи загального фонду державного бюджету в січні становили **128,2 млрд грн,** що на 8,9% або 10,5 млрд грн більше за план. Цього вдалося досягти завдяки більшим від запланованих надходженням податків, які адмініструються як податковими органами – на 14,8% або 9,8 млрд грн більше плану, так і митницею – на 0,8% або 0,4 млрд грн більше плану.
2. Сукупні надходження до загального фонду державного бюджету від **податку на прибуток підприємств** у січні становили **2,3 млрд грн** (+15% до плану), найвірогідніше через сплату банками податку на прибуток за ставкою 50%.
3. Надходження від **ПДФО** до загального фонду держбюджету становили **24,1 млрд грн** (+17% до плану). Перевиконання надходжень ПДФО та військового збору можна пояснити підвищенням ставки військового збору із 1,5% до 5%, а також поширенням військового збору на фізичних осіб-спрощенців. Зокрема, платники єдиного податку I та II груп у січні вперше сплатили військовий збір в розмірі 10% мінімальної зарплати.
4. Надходження **акцизу** до загального фонду бюджету становили **15,9 млрд грн** (на 13,6% або 1,9 млрд грн вище від плану). Однією з причин такого зростання є подорожчання паливно-мастильних матеріалів, які також частково забезпечили додаткові надходження акцизного податку до державного бюджету. Водночас досі не підписаний законопроєкт №11090 про підвищення акцизу на тютюнові вироби, який наближає їх ставки до європейського рівня.

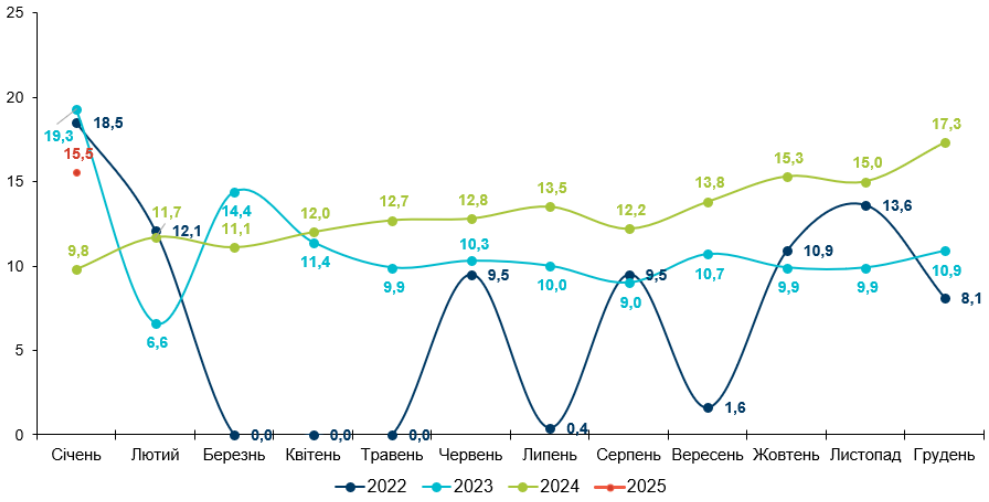
5. **Чисті доходи від внутрішнього ПДВ у січні становили 37,5 млрд грн** (+12% або +4 млрд грн до плану). У січні платникам було відшкодовано 15,5 млрд грн, що на 5,7 млрд грн більше, ніж у січні 2024 року. Надходження імпортного ПДВ становили 36,6 млрд грн (на 0,01% більше, ніж було заплановано). Причиною значного перевиконання надходжень внутрішнього ПДВ може бути зростання інфляції у грудні до 12% у річному вимірі, що призвело до зростання вартості споживання і як наслідок більших сум сплаченого ПДВ у січні 2025 року. Фактичні надходження імпортного ПДВ відповідали плану на січень 2025 року через стабільний обмінний курс гривні до євро - основної валюти імпорту України (курс у листопаді 2024 р. – 44,04 грн/євро, у грудні 2024 р. – 43,73 грн/євро, у січні 2025 р. – 43,57 грн/євро).
6. **Ввізне і вивізне мито** було сплачено у розмірі 4,2 млрд грн, що на 2,4% більше запланованого.
7. Від **рентної плати за користування надрами** до загального фонду держбюджету у січні 2025 року надійшло 2 млрд грн (87% плану). Причиною менших за очікувані надходження можна пояснити скороченням видобутку вугілля через зупинку роботи шахт у Донецькій області (зокрема у Покровську).

Рисунок 2. Надходження за основними податками до загального фонду державного бюджету в січні 2025 року, млрд грн

Джерело: Міністерство фінансів України

Рисунок 3. Бюджетне відшкодування ПДВ у 2022–2025 роках, млрд грн

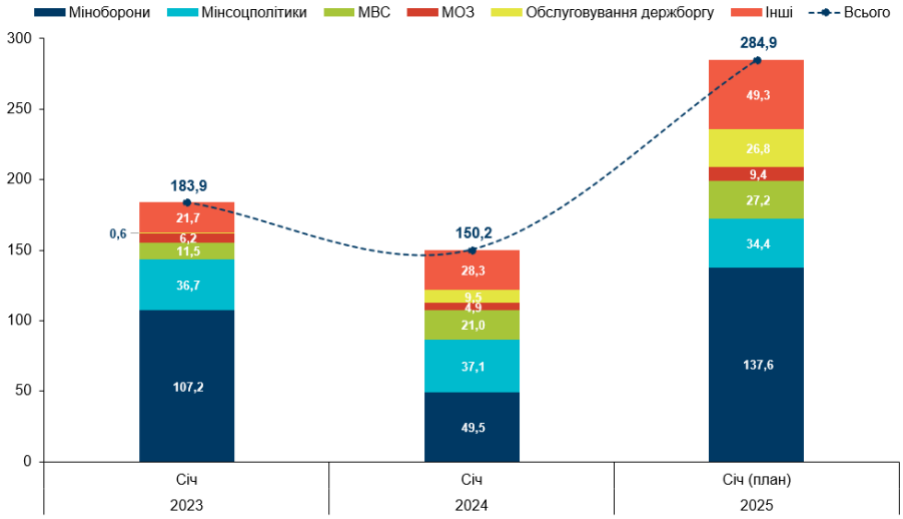

Джерело: Міністерство фінансів України

Видатки державного бюджету

Касові видатки загального фонду державного бюджету в січні становили 213,3 млрд грн, що на 26,4% менше від запланованого обсягу (289,7 млрд грн). Рівень виконання планових показників близький до показника січня 2024 року, коли недовиконання плану досягло 32,6%. Основним фактором таких результатів тоді була затримка надходжень міжнародної допомоги. Ймовірними причинами цього разу могли стати затримки в операційній роботі окремих розпорядників та невизначеність в плані міжнародної допомоги.

Рисунок 4. Фактичний розподіл видатків держбюджету в січні 2023–2025 років, млрд грн

Джерело: Міністерство фінансів України

Дефіцит і борг

1. У січні дефіцит загального фонду державного бюджету планувався в розмірі **167,4 млрд грн**. Фактичну суму дефіциту загального фонду державного бюджету Міністерство фінансів у оперативній інформації не оприлюднило. За нашими приблизними оцінками (припускаємо, що у січні були надані та повернуті усі передбачені планом суми кредитів із загального фонду державного бюджету, а це **0,4 млрд грн** повернутих та **0,6 млрд грн** наданих кредитів), його розмір може становити **85,3 млрд грн** (51% плану). Такого показника вдалося досягти, зокрема, через низький рівень виконання видатків (213,3 млрд грн проти 284,9 млрд грн запланованих) та перевиконання податкових надходжень.
2. У січні до державного бюджету надійшло (3 млрд євро) зовнішньої допомоги від Європейського Союзу. Кошти є частиною внеску ЄС у межах ініціативи країн G7 ERA.
3. Окрім зовнішніх позик, у січні Мінфін загалом залучив **29,5 млрд грн** від розміщення ОВДП, з яких на фінансування державного бюджету спрямовано **27,1 млрд грн**[2]. Проте не було залучено коштів від продажу валютних ОВДП та бенчмарк-ОВДП, які банки можуть включати в покриття обов'язкових резервів.

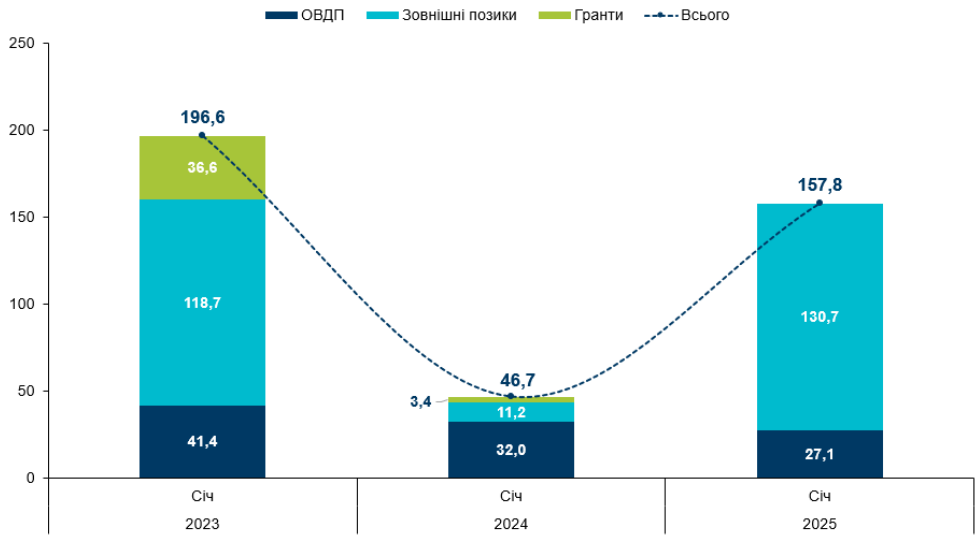
   Протягом січня сума ОВДП в обігу, якими володіють банки, скоротилася на **6,4 млрд грн,** і на кінець місяця становила **879,3 млрд грн**, а це **47,4%** від усіх облігацій **(1,9 трлн грн**). Попри незначне скорочення обсягу облігацій у володінні банків, вони залишаються їх найбільшими власниками. На другому місці – НБУ, якому належить 36,4% ОВДП в обігу.

[2] Через особливості обліку державного боргу, визначені наказом Мінфіну №42 від 28.01.2004, сума коштів від розміщення ОВДП відрізняється від обсягу надходжень, спрямованих на фінансування державного бюджету

Загалом залучених за перший місяць 2025 року в результаті розміщення ОВДП коштів на фінансування державного бюджету не вистачило для здійснення платежів з погашення ОВДП (надійшло **27,1 млрд грн,** погашено - **34,2 млрд грн**). Водночас витрати на погашення і обслуговування внутрішнього державного боргу на **15,5 млрд грн** перевищили суму залучених коштів.

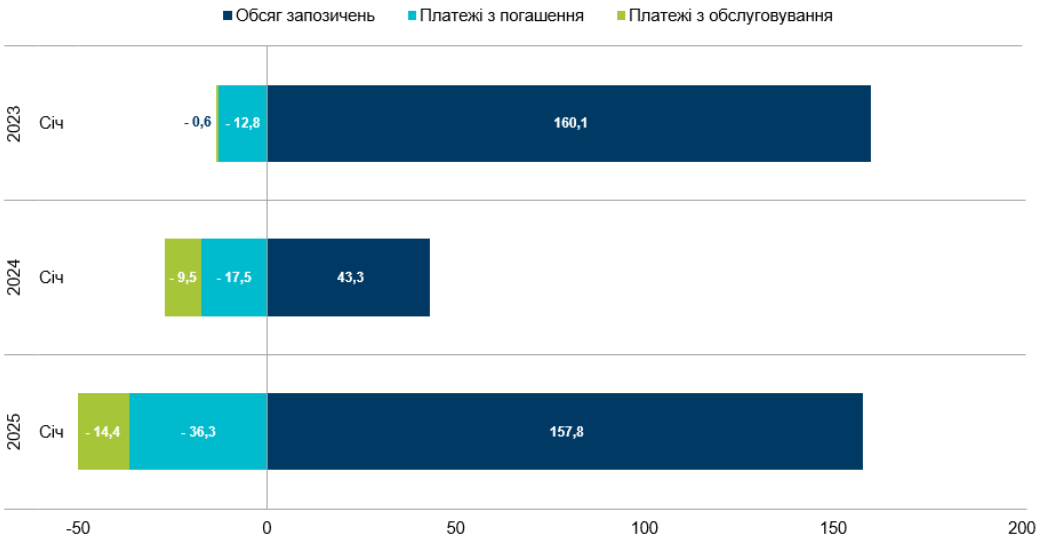
4. Всього у січні на погашення та обслуговування боргу витрачено 50,8 млрд грн, із яких 83,9% або 42,6 млрд грн - на внутрішній борг. Загалом з усіх джерел надійшло на 107,1 млрд грн більше коштів, ніж витрачено на погашення та обслуговування державного боргу.

Рисунок 5. Фінансування бюджету в січні 2023-2025 років, млрд грн

Джерело: Міністерство фінансів України

Рисунок 6. Обсяг запозичень, погашення та обслуговування державного боргу України в січні 2023–2025 років, млрд грн

Джерело: Міністерство фінансів України

Місцеві бюджети

За січень 2025 року до загального фонду місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) надійшло майже **37 млрд грн (+19,8%)**, основними джерелами були:

- 19,7 млрд грн від ПДФО (+24,5% до попереднього року),
- 8,6 млрд грн від єдиного податку (+13,5%),
- 2,8 млрд грн від акцизного податку (+21,6%).

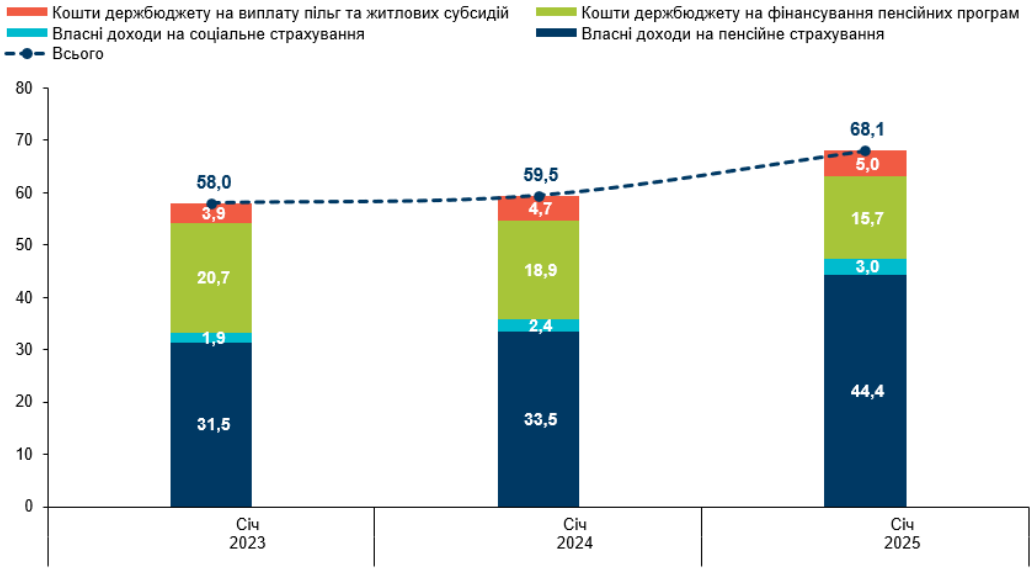
Міжбюджетні трансферти становили 12,5 млрд грн (73,4% плану), зокрема базова дотація – 2,1 млрд грн (100% плану), додаткові дотації – 1,5 млрд грн (100% плану), освітня субвенція - 7,8 млрд грн (66,2%).

Соціальні фонди

1. У січні 2025 року **надходження від ЄСВ** зросли на 11,9 млрд грн (+34,8%) порівняно з січнем минулого року, досягнувши **46,1 млрд грн** (рис. 7). Це зростання зумовлене зростанням заробітних плат (на понад 20%) передусім внаслідок дефіциту робочої сили, а також збільшенням мінімальної заробітної плати на 12,7% до 8000 грн у квітні 2024 року.
2. У січні 2025 року **доходи Пенсійного фонду України** склали **68,1 млрд грн**, що на 8,6 млрд грн (+14,5%) більше, ніж у січні 2024 року (рис. 7, 9). Збільшення було забезпечене передусім приростом власних доходів ПФУ, які зросли на 11,5 млрд грн (+32,1%) порівняно з аналогічним періодом минулого року та досягли 47,4 млрд грн (рис. 7). Водночас фінансування з державного бюджету скоротилося на 2,9 млрд грн (-12,3%) до 20,7 млрд грн. Починаючи з 1 січня 2025 року, частина пенсійної виплати (або щомісячного довічного грошового утримання) для осіб, які отримують пенсії відповідно до спеціальних законів (зокрема, державні службовці, науковці, судді, прокурори, постраждалі внаслідок Чорнобильської катастрофи тощо), фінансуються із солідарної системи. Тоді як раніше ці виплати фінансувалися виключно з держбюджету.
   У січні 2025 року **видатки Пенсійного фонду України** зросли до **70,3 млрд грн**, що на 4,8 млрд грн (+7,3%) більше порівняно з січнем 2024 року (рис. 8, 9). Основним чинником зростання стало підвищення витрат на пенсійні виплати, які склали 61,5 млрд грн, збільшившись на 3,9 млрд грн (+6,7%) внаслідок індексації та перерахунку пенсій минулого року. Витрати на субсидії та оплату пільг на житлово-комунальні послуги у січні становили 4,9 млрд грн, а видатки на соціальне страхування – 3 млрд грн (рис. 8).
3. У січні 2025 року Уряд затвердив бюджет **Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття** на 2025 рік (бюджет Пенсійного фонду поки не ухвалено). Доходи Фонду у 2025 році становлять 22,1 млрд грн (включаючи залишок у 5,3 млрд грн), що на 6,5 млрд грн (−22,8%) менше порівняно з бюджетом 2024 року (рис. 10). Залишок коштів утворився завдяки зростанню надходжень від ЄСВ, спричиненому виплатами грошового забезпечення військовим. З цих коштів 5 млрд грн буде перераховано до спеціального фонду держбюджету[3]: 2 млрд грн - на підтримку аграрного сектору, індустріальних парків, інвестиційних проєктів та гуманітарне розмінування, 3 млрд грн - на стимулювання внутрішнього попиту.
   Видатки Фонду у 2025 році за планом скоротяться на 1,5 млрд грн (−8,2%) і становитимуть 17 млрд грн. Основна причина — скорочення витрат на виплати з безробіття та послуги державних центрів зайнятості на 4,3 млрд грн (−40%) через зменшення кількості зареєстрованих безробітних. Водночас фінансування мікрогрантів і грантів на створення бізнесу збільшиться на 2,3 млрд грн (+50%), що відображає пріоритет уряду з активного стимулювання розвитку підприємництва.

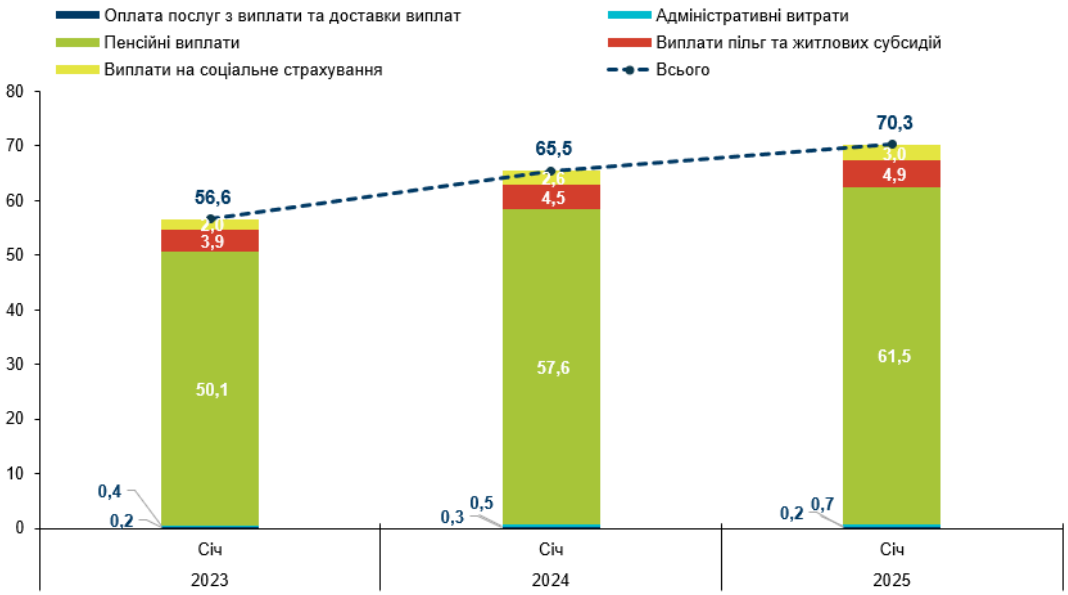
[3] стаття 37 Закону України "Про Державний бюджет України на 2025 рік"

Рисунок 7. Динаміка та структура доходів Пенсійного фонду України в січні 2023–2025 років, млрд грн

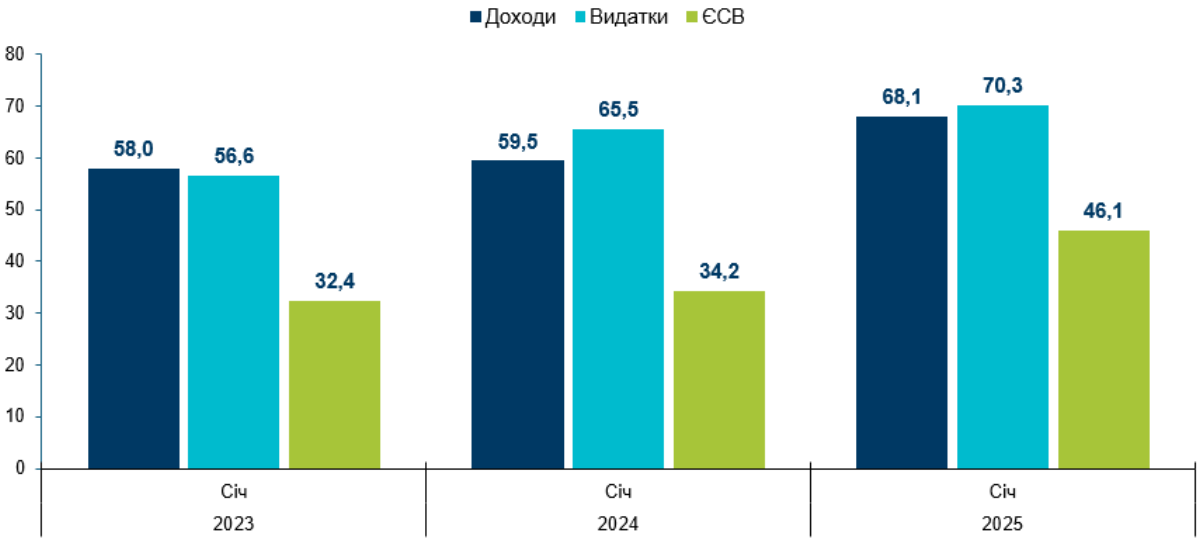
Джерело: Пенсійний фонд України

Рисунок 8. Динаміка та структура видатків Пенсійного фонду України в січні 2023–2025 років, млрд грн

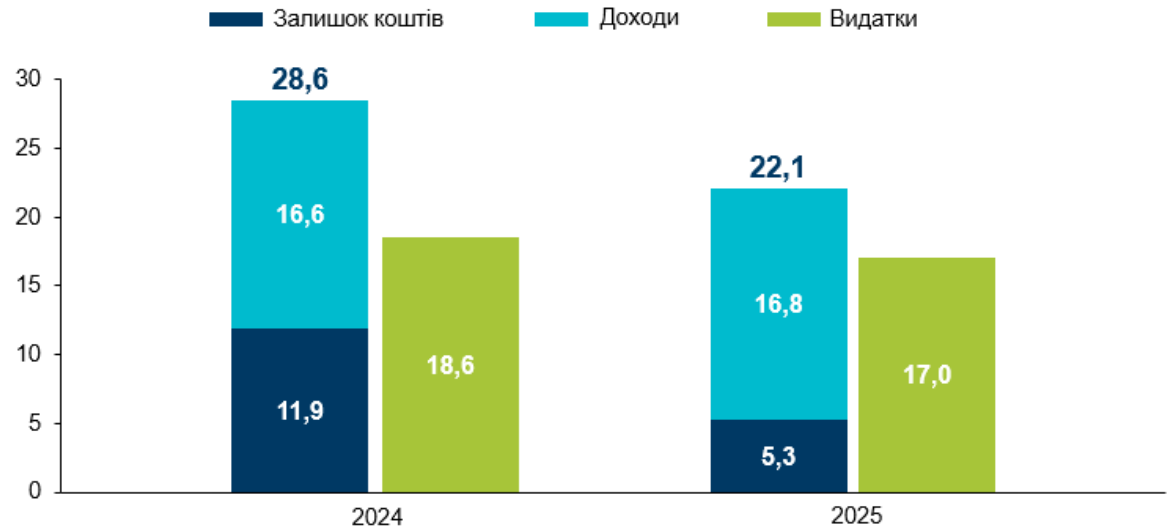
Джерело: Пенсійний фонд України

Рисунок 9. Доходи та видатки Пенсійного фонду, сукупних надходжень від ЄСВ за січень 2023–2025 років, млрд грн

Джерело: Пенсійний фонд України, Міністерство фінансів України

Рисунок 10. Порівняння бюджетів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття на 2024-2025 роки, млрд грн

Джерело: Постанова КМУ № 98 від 30 січня 2024 р. «Про затвердження бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття на 2024 рік»; Постанова КМУ № 102 від 31 січня 2025 р. «Про затвердження бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття на 2025 рік»

Таблиця 1. План та факт виконання державного бюджету (за загальним фондом) у січні 2025 року, млрд грн

Показники	Січень	
	план	факт
***Доходи,** у тому числі*	***117,7***	***128,2***
ПДФО	20,6	24,1
Податок на прибуток	2,0	2,3
Рентна плата за користування надрами	2,3	2,0
Акцизний податок	14,0	15,9
«Внутрішній» ПДВ (сальдо)	33,5	37,5
«Імпортний» ПДВ	36,3	36,6
Ввізне і вивізне мито	4,0	4,2
Видатки	***284,9***	***213,3***
Дефіцит (-) / профіцит (+)*	***-147,2***	***-85,3****
Джерела фінансування дефіциту		
Чисті запозичення	73,1	121,5
Запозичення	110,8	157,8
Погашення	-37,7	-36,3

* розмір дефіциту не дорівнює арифметичній різниці між доходами та видатками, оскільки на розмір дефіциту додатково впливає обсяг надання кредитів з державного бюджету, та їх повернення
**розрахунок Центру

Джерело: Міністерство фінансів України, розрахунки Центру

Таблиця 2. Основні показники фінансування державного бюджету, млрд грн

Показники	Січень
Всього надійшло млрд грн, у тому числі:	157,8
у % до плану (за весь період)	*142,4*
Від розміщення ОВДП, млрд грн, у тому числі:	27,1
у гривнях, млрд грн	*27,1*
у іноземній валюті у перерахунку в млрд грн (млн дол. США+ млн євро)	-
Із зовнішніх джерел, млрд грн	130,7
Платежі з погашення державного боргу, млрд грн	36,3
у % до плану за весь період	*96,3*
Платежі з обслуговування, млрд грн	14,4
у % до плану за весь період	*53,7*

Джерело: Міністерство фінансів України, розрахунки Центру

Таблиця 3. Зовнішні джерела залучення фінансових ресурсів* за січень 2025 року

Джерела	Обсяг, млрд грн (млрд євро)
Кошти від ЄС в межах ініціативи країн G7 Extraordinary Revenue Acceleration for Ukraine (ERA)	₴130,7 (€3)

*за винятком грантів

Джерело: Міністерство фінансів України